

JULES ROMAINS - KUMPÁNI

Nastalo období věčného jebu.

přepisujeme kumpány....chystáme se

Šopák si mne ksicht

dem do toho

Malíkof nad Negiarkou

PRVNÍ DĚJSTVÍ - HOSPODA

Benin Šenkýři

Šenkýř Prosím pánové

Benin Pojd'te sem, potřebujeme vás. Rádi bychom věděli, vejde-li se do těch vašich hliněných džbánek celý litr. Tady ten pán s tím červeným nosem tvrdí, že ano, já tvrdím, že ne. A vsadili jsme se.

Šenkýř Račte odpustit, pane, ale pán má pravdu.

Benin Který pán?

Š. No přece... ten pán s tím... jak jste to řekl...

B. S tím červeným nosem?

O. Šenkýři, nepřipustím, abyste se připojoval k žertům...

Š. Pane, já... to jsem já neřekl, že máte červený nos... Já si dokonce myslím, že co se červenosti pánova nosu týká...

O. Tak už dost. Tady jde o vaše džbánky, a ne o můj nos.

Š. Moje džbánky, pánové, mají přesně litr.

O. Tak vida.

Bn. Počkat, počkat. Požádal jsem našeho sympatického krčmáře, aby nám řekl svůj názor, ne aby rozhodl. Jako rozhodčího ho odmítám... Byl by soudcem a stranou zároveň'. Kromě toho ví, že mimo mravnost není štěstí ani ctnosti. Platíme za tyto nádoby jako za litry. Doporučuje nám pít je jako litry. Tím jsme okrádáni pouze hmotně, což je zanedbatelné. Záleží jedině na duši.

Š. Pane?

Bn. Ano, šenkýři, váš zřejmý zájem - ne však tak zřejmý těmto pánům, kteří jsou opilí a nepřístupní důkazům - váš zřejmý zájem je připisovat těmto kalíškům schopnost přijmout pohádkové množství tekutiny.

O. Cože?

Š. Cože?

Bn. Doneste mi litr, ale pravý, nefalšovaný.

Š. Já...

Bn. Ano, vy mi rozumíte, skleněný litr, ale značkový, ověřený nějakou solidní firmou, třeba Pernod... samozřejmě prázdný.

Š. Dojdu vám pro něj, pane, ale musím vás upozornit, že...

Bn. Pospěšte si. *(rozhlédne se po kumpánech)* Vy se mi šklebíte. Vy se šklebíte. Vypadáte jako omnibus.

La. Omnibus?

Le. Co zas má?

H. Chudák Benin. Už má zase dost.

Bn. Vím dobře, co říkám. Šklebíte se jako omnibus.
(napije se, kucká smíchy)

Š. *(vrací se)* Prázdnou láhev od Pernodu nemám. Ale nesu litrovou od bílého, ta vám poslouží zrovna tak.

Bn. Žertujete, šenkýři? Co mi dokazuje, že je ta láhev opravdu litrová?

Š. Nic jiného nemám, pane.

Bn. A co když jste ji na mne schválně narafičil?

Š. Ale...

Br. Benine, nepřeháníš to?

Bn. Na co čekáte?
(šenkýř odchází)

Mám nápad.

O. Posloucháme.

Bn. Můj žaludek pojme přesně dva litry. Vypiju-li dva džbánky za sebou a budu-li mít zřetelný pocit naplnění, budu se považovat za poraženého. Ne-li, bude to důkazem, že se mýlíte vy.

O. Děláš si z nás šašky.

Br. Máš nás za pitomce?

Le. To tak, nechat tě vypít dva litry. Zaplatíš si je?

H. To je pijácká lest.

La. Ani za nic.

Bn. Dobrá, odmítáte vědecké způsoby. Vaše zatvrdlé mozky je nedokážou přijmout. Uchylme se tedy k obvyčejnějšímu postupu. Martine, vylez na židli a podívej se zblízka na petrolejku.

Mr. Proč?

Bn. Neptej se a rychle dělej.

Mr. Na co se mám dívat?

Bn. Na cylindr, ne do plamene.

Mr. A co?

Bn. Vidíš dva centimetry pod horním okrajem tovární značku?

Mr. Ne... aha tady

Bn. Dobře si ji prohlédni. Nevidíš ty tři kladiva?

Mr. Vypadá to tak.

Bn. Máš před sebou cylindr Tři kladiva.
(obdivné vzdechy)

Bn. Martine, podej mi ten cylindr.

Mr. Ale, vždyt'se popálím...

Bn. Vem ho za spodek. Do ubrousku... nebo do kapesníku. Dělej!

(vezme cylindr a položí ho na stůl)

Bn. Foukejte na něj, at'vystydne.

(foukají)

Bn. To stačí. Potřebuju jednoho serio'zního muže. Huchone. Dej sem ruku a pořádně ji otevři.

Hu. Na co?

Bn. Neboj se toho.

Hu. Cože? Ty mi to chceš postavit na dlan', to snad ne.

Bn. Nezdržuj.

Hu. Dobrá, jsi opilý. A já se nerad hádám, tak se tedy bav.

(Bn. staví cylindr na Hu. dlan')

Bn. Lesueure, podej mi džbáněk, tamten plný.

(Bn. nalévá víno do cylindru)

Br. Ale to je ohavnost.

Om. Naše víno, kazí nám naše bílé víno.

Le. Jsi pitomec Huchone, že se k tomu propůjčuješ.

(Hu. se usmívá, Bn. se zarazí)

Bn. Nehýbej se. *(k ostatním)* Myslel jsem, že jste chytřejší pánové. Tohle je přece cylindr Tři kladiva, číslo osm.

La. To už jsi říkal. A co má být?

Bn. Cylindr značky Tři kladiva, velikosti osm, má obsah přesně půl litru.

La. *(zaraženě)* Ach tak.

Bn. Pokud se tento cylindr naplní dvakrát po okraj, prohrál jsem.

Hu. Mně už to nebaví.

(odtáhne ruku od dna cyl. Víno se rozlije.)

Bn. Co děláš?

Br. To je tvoje chyba. Byl to tvůj nápad.

La. Střílel si z nás.

Le. Vyhod'me ho.

Om. Ven s ním.

(vyhodí Bn. z hospody)

Bn. Zbabělci. Prohráli jste sázku. Bojíte se to přiznat.

Om. Zaplať pánbůh. Žádná škoda.

Le. Aspoň bude pokoj.

Mr. Mám mokrý kalhoty.

La. Dělal si z nás šoufky. Po víně se chová jako blázen.

Br. Jak trochu přebere, je na zabití.

Le. Že ale měl v hlavě!

Om. Někdy to vážně přehání. (*k Hu.*) A ty mu na všechno naletíš.

Hu. Zajímalo mě, co chtěl dělat s tím cylindrem.

Mr. Já jsem to nepochopil.

(*pauza-hudba. Rozpaky, pokukování po dveřích, po hodinách*)

Br. Kde je, ksakru?

Om. Možná se urazil a odešel nadobro.

La. To není jeho styl. Za chvíli se vrátí.

(*Bn. vrazí do hospý, špinavý a zvalený*)

Br. Benine, ty stará vojno.

Le. Vrátil ses.

Bn. Čemu se smějete, pitomci?

Le. Ale ničemu.

Om. Dobře, že jsi zpátky.

Bn. Ano, jsem zpátky. A co má být? To jste si mysleli, že jste mě poslali na onen svět? Považuji vás za sprostáky, pánové, a nejradši bych vám zpřerážel hnáty.

Hu. Tak to zkus.

Bn. Nemám čas. Přihodilo se mi něco, co jsem neočekával.. Byl jsem na půdě.

(*pauzička*)

Byl jsem na půdě, což mimochodem vysvětluje jistou proměnu mého zevnějšku, která vás, jak se zdá, překvapila. Na půdě, pánové, na půdě jsem objevil mapu Francie. (*vytáhne ji*)

Om. Na půdě je světlo?

Bn. Nikoliv. Vyškrtal jsem šestatřicet zápalek. Ale viděl jsem.

(*praští do stolu*)

Kumpáni ! Viděl jsem osmdesát šest okresů. Viděl jsem osmdesát šest okresů, jeden vedle druhého, pánové, přiřazené jeden k druhému způsobem, o jakém nemáte potuchy.

(*rozbalí mapu jako důkaz*)

Osmdesát šest ozubených okresů. Osmdesát šest okresů s hroty, trny, hřebeny, čepelemi, čepy, háky, drápy, spáry, a také se šterbinami, spárami, puklinami, prohlubněmi a děrami. A to všechno do sebe zapadá, zaskakuje, vklíňuje se do sebe a páří se mezi sebou jako stádo vepřů.

A zvláštní věc, uprostřed každého okresu je oko.

Kulaté, vytřeštěné oko se jménem napsaným po straně.

Co zápalka, to oko. Viděl jsem šestatřicet očí. Rozrušilo mě to. Přes nenávisť, kterou jsem k vám tam nahoře cítil, a přes to, jak sprostě jste se ke mně zachovali, litoval jsem, že tam nejste. Proto jsem mapu vzal s sebou - aby i moji kumpáni spatřili to, co já. Oka. Je jich víc než na polévce pro chudé, víc než na pavím chvostu.

Přátelé, výraz dvou z těch očí mi připadá zvláště drzý a vyzývavý. Mám na mysli oko jménem Issoire a oko jménem Ambert.

(*ukazuje na mapě*)

Om. Vypadají opravdu... divně.

Bn. Jak odpovíme na tuto drzost, pánové? Issoire a Ambert nás očividně provokují. To si nemůžeme nechat líbit.

Hu. Můžem na ně plivat.

Br. Mám u sebe modrou tužku. Můžeme je začmárat.

La. Můžeme Issoiru zkomolit jméno.

Om. Napíšeme starostovi výhružný dopis.

Mr. Mě nic nenapadá

(rozpaky & přemejšlení)

Le. Mám nápad. Každý napíše čtyřverší, ve které se Ambert bude rýmovat na camembert.

Om. Výborně.

Be. To je skvělé.

Br. Tužku a papír, šenkýři dejte nám všechno, co máte na psaní.

Hu. Já mám plnicí péro

(psaní)

Om. Můžu přehodit rýmy?

Le. Jistě

La. Ticho

(psaní)

Hu. Dost

Br. Já už to mám.

Bn. Já taky.

Mr. Já to ještě nemám.

Le. To se nedá nic dělat, La. čti.

La. Proč já. Co Huchon? Huchone.

Om. Huchone.

(Hu. vstává, sundává brýle)

Hu. Co soudíte o této sto jedenácté sloce ódy Má Auvergne:

*Vypjatou touhu ani citů žárem
nepostihneš mužný zjev Ambertu,
odkud jsem jak koláč camembertu
slunce zřel zapadat nad Issoirem*

Om. Chabé

Br. Velice chabé

Bn. Nemáš v sobě ani špetku ženského citění, milý Huchone, a unylé pŕvaby ti nesedí.

Hu. Jsem připraven se oddat těm tvým, milý Benine.

Om. Benine, posloucháme.

Bn. Ne, až po Broudierovi.

(Broudier vstává)

Br.

*Z podzimních větví listů pár
snáší se smutně na Ambert.
Mé srdce touží spatřit Issoire,
mé srdce rozplizlý camambert*

Bn. To už je lepší.

Om. Je v tom cit.

Le. Hudebnost.

Om Čistota

Le. Ano, čistota.

Om. Člověk by řekl: čistota povzdechu Jeana Racina.

Bn. A taky rýmy jsou lepší.

Hu. Jak smělé tvrzení. Lepší?

La. Protestuji proti takovému utahanému klasicismu. Poslechněte si radši přednes mé básně:

*Zběsilé podprefektury:
Jsem s vámi města. S Issoirem
jenž hltá plán'jako žráč camembertu
zatímco šílený kovář tam v Ambertu
nad hlavou mává samovarem*

Hu. Jistě, má to švih, ale jak je to barbarské.

Le. Příliš výmluvné.

Br. Nedostatek jemných způsobů, který přímo čpí do nosu. Žráč camembertu. To se přece neříká. A pak, mluvit o camembertu v poesii.

La. Ty jsi dobrý, copak tys o něm nemluvil?

Br. Ne...anebo jestliže mi to slovo přišlo do pera...

Le. Chodící camembert...

Br. ...byl transfigurován zpěvností verše.

Bn. Nenecháte Omera, aby nás obšťastnil svým výtvozem. Omere.

Om. Úryvek ze Svaté Voršily Issoirské:

*Ach, čas, ten čas, můj Issoire
točí se víří v nádobě tvé staré,
chybí ti liliový vzduch Ambertu.
Kdo řek', že ty jsi městem camembertu*

Br. Hm.

Hu. Budiž.

Bn. Další soused.

Le. (zvedá se) Úvod k třetímu zpěvu druhé části díla nazvaného Nářek četníkův:

Zpocen jak cedník v horkém dýmu par.

*Když nechytil ho celý Issoire
prchá a nohy se mu mění v camembert
strachem, že zavřou ho zde. Vedro, tot'Ambert.*

Hu. Výborně.

Om. Ach.

La. To je ono.

Br. Jaká výrazová přesnost.

Om. Jak obratné ztvárnění skutečnosti.

Br. Kdo by toho tvého četníka nepolitoval?

Bn. Jak je ten pejsek bystrý, jen promluvit.

Le. Tobě bych Benine radil, abys mlčel.

Br. A já mu radím, aby mluvil. Je přece na řadě.

Bn. Modlitba čtvrtá k departmentu Puy-de-Dome:

*Jak Ambert nenávidím. Zmítá se
jak v tučném camembertu klubko červů,
zatímco Issoire předaleko odtud
jak těžká železná rukojet'leží.*

Le. Tomu říkáš rýmovaná skladba?

Be. Váš rým tam je, pánové. Nevynechal jsem ho, jde jen o to, najít ho.

Br. Fiksluješ.

Hu. Hu.

Bá. Pohrdám vašim míněním.

Om. Bánine, upadáš do klerikalismu.

La. Velká zásluha těchto veršů je v tom, že urážejí jak Ambert, tak Issoire. Všichni jsme se dopustili té pošetilé chyby, že jsme ta dvě města vopěvovali, ačkoli jsme si předtím přísahali vláčet je bahnem.

Om. Já sem teda nic nepřísahal.

La. Ale ano. Mezi řádky

Le. Pardón, pardón. Obávám se, že jste nedocenili dosah Nářku četníková, úvodu ke třetímu zpěvu části druhé. Tento tekst posuzuje dotyčná města velmi přísně.

Bá. Chceš nám zase něco nakecat?

Om. Lehčí věřit než se jít přesvědčit.

Bá. (*Sápe se za řečnický pultík.*) Lamendinova slova mě lapila v krajině srdeční. Tato prdeli podobná tvář, jak je přirozené, nevypustí ze sebe nic, co by nebylo řádně stráveno.

La. Děkuji.

Bá. Zostudil jsem Ambert a Issoire jako jediný z vás všech. Dodržel jsem společný slib vás všech. Ale takový projev nemá ani za mák oučinku. Rýmovačky? To je neškodná zbraň. Chtěl bych, aby byly napuštěny jedem curáre. (*chvíli uvažuje*) Dokonce se ani neodvažují doufat, že by mé verše otiskl Úřední věstník ve svém vydání pro samosprávné vouřady. Jsem si totiž jist, že to je jediný pařížský

deník, který se do našich dvou městeček dostane. Pokud jde o místní listy, Ambertský Republikán a Issoirský Maják, všechno nasvědčuje tomu, že poesii netisknou vůbec, a kdyby ji tiskli, odmítli by tyto verše bez rýmů; verše, které ředitel ambertského lycea označuje za dekadentní.

Br. Tak co teda?

Bá. Tak tedy verše, ať už rýmované nebo ne, které jsme složili, byly výpovědí v Absolutnu, mimo prostor a čas. Sluší se být na ně pyšní, ale lidi ovládaný vášní by se snažili o pomstu, ne tak povýtce monumentální.

Om. Tak něco navrhní.

Le. Něco vymyslíme.

Br. Mohli bychom uveřejnit zprávu o tom, že v Ambertu se vyskytlo sedmáct případů asijské cholery a v Issoiru 13 případů hlízového moru.

La. To není špatenka. Zpráva by ve formě dodatku upozornila na epidemii zrnitého zánětu spojivek v sousedních okresech a na vozohřivkový mor, který je přenosný na lidi.

Br. Přirozeně.

Hu. Dala by se otisknout vyfabulovaná, leč pravděpodobně vyhlížející statistika paroháčtví

v Republice Francouzské za posledních 10 let a pomocí tabulek, křivek a grafů by se dalo dokázat, že dva francouzské okresy, které mají nejvíc paroháčů na 1000 obyvatel a na km², jsou Issoire a Ambert.

Om. V nejhorším případě.

Le. Bylo by možno požádat a přimět Přemka Podlahu, aby zorganizoval v těchto dvou městech sérii besed.

Om. Ano, to by šlo.

Bá.. Chcete znát můj názor? Za prvé myslím, že taková věc se nedá improvizovat. Je to třeba uvážit, prostudovat. Za druhé odmítám pokoušet se o cokoli bez předběžné konzultace s náměsíčníkem.

Le. Děláš si prdel?

Bá. Pánové, teoreticky v jasnozřivost náměsíčníků nevěřím. Nicméně nepodnikám nikdy nic důležitého, aniž bych se s nimi neporadil.

Br.. Mluvíš logicky.

Be. Pánové, jsem od přírody váhavý a nerozhodný. Každý sebenepatrnější ze svých příštích činů vážím na vážkách čím dál jemnějších. Obzvláště po ránu, když se probudím, tonu v bázlivých dohadách a v malomyslných výpočtech. V noci mívám širší rozhled, rytířtější vůli, žiji nespoutaněji a pohrdám nebezpečími. Svá rozhodnutí však zásadně činím zrána. Byl bych tedy nucen nikdy se k ničemu nerozhodovat, kdyby nebylo náměsíčníků. Navštěvuji je v jejich doupatech. Nejčastěji dostávám mlhavé a nejasné odpovědi, ale naléhám na své oraculum, ženu je do úzkých a stisknu je do svěráku alternativy: ano nebo ne? Ono se vysloví. A mně se uleví. Zní-li odpověď ne, zapomenou na svůj záměr. Zní-li ano, vrhnu se do toho. Námitky a obavy nechám plavat. Mám zato, že jsem dosáhl úspěchu, že jsem dospěl k cíli. Zbývá mi jen stanovit podrobnosti provedení. Tato nadpřirozená a klamná důvěra mi už vynesla ne jeden úspěch.

Hu. Ale my přece nejsme na vahách. Jsme rozhodnuti se pomstít. Chybí nám jen způsob, jak to provést.

Be. Souhlasím. Odpověď ano nebo ne čekám od náměsíčnice. Od náměsíčníka očekávám, že mi vnukne nějaký postup, nějakou techniku, nějaký trik. A to právě potřebujeme. Rozběhněme se za náměsíčníkem.

Br, Om, Hu, La, Le, Ma *(mlčení)*.

Bá. Nerad bych, abyste se mýlili. Slova těchto osob, jak to odpovídá jejich stavu, bývají sibiylinská. Ale jejich věštby probouzejí mou fantasií. A najdu...vždycky něco najdu.

Hu. Já dospívám k těmž výsledku bez tak velké námahy.

Bá. Poslouchám tě napjatě.

Hu. Stačí mi špendlík a malý Larousse. Vezmu malého Larousse do levé ruky a špendlík do pravé. Zavřu oči a vrazím špendlík do ořízky slovníku. Pak otevřu oči i knihu na stránce, kterou mi ukazuje slovník. Přečtu si první slovo vlevo a vše je jasné.

Bá. Pro mne prorocství malého Larousse postrádají kouzla. Pro naši věc je prostředkem naprosto nevhodným. Nemyslíte?

Le. Vskutku. Naše záležitost je příliš posvátná na malého Larousse. *(souhlasné mručení)*

Hu.. Když jinak nedáte...

Bá. Náměsíčník, kterého mám na mysli, bydlí v sousedství. Není mu rovno. Říci o něm, že je neobyčejně jasnozřivý, by znamenalo podceňovat ho. V tuto chvíli asi spí. Jeho duše se oddává nadzemskému flámu. Zastihneme ji, jak se vrací domů z obrovského tahu. Pojdme. Vztyk.

(tma)

Jsme na místě.

Le. Jsi to ty, Benine? Tak co je s tím tvým náměsíčníkem?

Om. Bénine.

(všichni se po něm shánějí)

Br. Pospěšme si. Nebo domovník vyhlásí mobilisaci.

Bá. Nezmatkujte. Každý se chytí toho před sebou. Ty se mě drž. A jdeme.

(rozsvítí se světla)

Hu. Podívejte.

(všichni se dívají při pohledu na náměsíčníka, jenž chodí se zavřenýma očima po stole)

Mr. Takhle jsem si jako malý představoval Ježíška.

Bá. Tak co? Že jsem vás nehoupal? Když řeknu náměsíčník, tak je to náměsíčník jaksepatří, žádný šarlatán.

Le. Zavoláme na něj?

Bá. Jen to ne. Mohl by se probudit a ztratit rovnováhu. Zavinili byste smrt toho znamenitého šlechtice.

Počkáme, až se probere.

(somnambul se zastaví, smekne a ukloní se)

Somnambul: Omluvte mne, milostivá paní, jsem očekáván.

(zaleze za stůl, podleze ho a vynoří se před kumpány)

Co si přejete?

Bá. To jsem já, Bénin, s několika přáteli. Potřebujeme naléhavě vaši radu.

Som. Záležitost, již vděčím za vaši návštěvu, se týká vás všech?

Bá. Všech.

Som. Společně?

Bá. Společně.

Som. Pak vás prosím, pánové, abyste se už nehýbali. Dokud vám neřeknu, setrvejte v tomto postoji.

(ustoupí)

Je to, jak jsem si myslel. Patříte k typu malé epsilon. Jistě je vám známo, že každý tvar lidské skupiny má za symbol nějaké písmeno řecké abecedy. Velké omikron - tot' veřejné shromáždění. Velké omega - divadelní hlediště. Velké chí - křižovatka, malé eta - fronta na Gottův koncert, atd.

(odmlka)

Duchové malého epsilon jsou tři - Pižl, Derpižl a Anderpižl. Pižl je otec. Věštba, týkající se takové skupiny, vyžaduje osvícení od všech tří.

(vylije láhev vína do škopku a zuje se)

Tato obřadní nádoba se nazývá conceptaculum. Do ní jsem nalil víno z planiny Pamíru. Pochází z révy, jejíhož prapředek zasadil sám Noe. Víno se užívá buď vnitřně, kterýžto úkon slove bibitio, nebo k máčení nohou. Díky němu je mozek schopen vydržet až patnáctiminutový rozhovor s duchy. Každá láhev mě stojí 10 rupií.

(vleze s nepřítomným výrazem do škopku)

Enželo. Enželo. Spojte mne laskavě s Pižlem...ano...ano, Pižl a synové.

Enžela je duch ženského rodu, jenž pečuje o spojení s vyššími sférami. Je to duch vrtošivý. Bohužel se bez jejího prostřednictví nelze obejít.

Pižl? Hovořím se ctihodným Pižlem? Dobrá... děkuji... ano, skupina... co prosím? Haloo? Neslyším. Halo. Enželo, Enželo, milostivý duchu, nepřerušujte nás. Co jsi říkal, otče Pižle? Ovšem... Mohl bys mi dát Derpižla nebo Anderpižla? Děkuji.

(ke kumpánům)

Rozhovor bude pokračovat písemnou cestou, pomůže nám s tím Artur. Artur je tato opička, můj přítel a spolupracovník. Musím se k němu přenést levitací.

(posunuje se se škopíčkem k Arturovi)

ještě chvílku strpení, pánové, a vy pane Benine, formulujte přesnou otázku.

Bn. Chceme se pomstít.

So. Dobrá, a komu?

Bn. Ambertu a Isoiru, to jsou dvě okresní města; chceme znát nejlepší způsob, jak se jim pomstít.

So. Dobrá Arture, čekám

(So. dá Arturovi pod zadek list papíru, ozve se zaprdění, na papíru se zjeví hnědá skvrna, pečlivě ji zkoumá)

Poslyšte, pánové, co zde čtu *(začne se škrábat na bradě)*

*Když paličky do bubnu buší,
že probouzejí se i hluší,
když pro milostné žhavé tužby
předčasně končí bohoslužby,
když začne mluvit socha z kovu
a zavře hubu čachrářovu,
dvě města hladce, bez hádek
sednou si rovnou na zadek.*

(všichni sednou na zadek; odmlka)

(Benin se zvedá)

Bá. Kolikpak jsme vám dlužni?

So. Já osobně žádnou odměnu nežádám. Nanejvýš bych si přál mít uhrazenou část svých výdajů. Mám na mysli láhev vína.

Bá. To se rozumí.

So. Rituálně využít ho již nelze. A vypít ho také nemohu. Lékař mi nakázal pít Mattoniho kyselku.

(odmlka)

Jak jsem říkal, láhev stojí deset rupií na místě. Jedna rupie přijde na dva franky 57.

(kumpáni po sobě nervosně pokukují)

Bá. Pochopil-li jsem správně... deset rupií... rupie za dva franky padesát sedm?

So. Pochopil jste výborně.

Bá. To dělá... dvacet pět franků sedmdesát?

So. Přesně tak.

(Bá. tasí šrajtofli a podá mu 25 F. Hledá drobný)

Ty drobné nechme být.

KONEC SCAENY, TMA

(vylézá Benin v pyjama, nařizuje budík, sedá si na postel)

Bá. Nezmýlil jsem se? Ale vždyť' mi Broudier jasně napsal: Devátého srpna ve čtyři hodiny ráno...dnes je osmého. Raději se ještě podívám. Byla by přece pitomost vstávat tak brzy, kdyby... Rozeberme si to. V sobotu máme být v Ambertu. V sobotu o půlnoci před středem průčelí ambertské radnice. To znamená... *(přejde ke stolu, bere do ruky dopis a čte)*

*Ve středu necht' se tvé jízdni kolo žene
a nese tvé tělo skvěle uhnětené
na místa, jež my dva máme tolik rádi.
V hodinu, v ulicích uragán kdy řadí
mlékařských vozů co kanonáda pravá,
žaludek horká až zahřeje mi káva,*

vyjedu, aťsi je mlha, déšť či zima,
pozdravím staříka, který koště třímá
jak Neptun trojzubec ve vetché své pěsti
a z koňských kobližků buduje si štěstí.
V pedály opřu se tak jako do vesel,
potom na náměstí Uměn a řemesel
postava tvoje, jež nad jiné mi dražší
potěší srdce mé, které Parka straší.
Ale pryč s okolky a žertíky stranou:
ve středu ve čtyři ráno nashledanou.

(nadšeně řve, pak ulehne a spí na, scénu přichází zpěvák s kytarou)

Nastala noc
a král jde spát
popluje po vlnách spánku jak po moři,
jež jeho říše ze všech stran objímá.
Bez pochodní a bez zbraní,
a až se přes moře přeplaví,
na druhém břehu budou králové dva.
Hrdina jde spát.
Do spánku noří se jak do hlubin lesa
a blýskavým kopím a dunícím štítem.
Co serve listí, co zláme větví, co zdupe trávy.
Co divé zvěře vyplaší z houští.

KONEC PRVNÍHO DĚJISTVÍ

DRUHÉ DĚJISTVÍ:

(Benin přichází s kolem na scénu)

Bn. To je zlé znamení. Není-li tu Brudier ve stanovenou hodinu, znamená to, že nepřijede.

(odmlka)

Dnes je to přece vážná věc, svatá věc. Podle mých hodinek jsou teprve čtyři a pět minut, ale možná se předbíhají. Nejspíš budou teprve čtyři.

(přichází sběrač špačků)

ŠS

Nejste to pane, vy, ježž příslib vavřínu
přilákal právě sem v tu časnou hodinu,
dříve než Foibos na nehlučném voze
vyjel na pouť svou denní po obloze.

Bá. Co to melete?

ŠS Nejste to pane vy...

Bn. Jsem to já, jsem to já. O tom nepochybujte.

ŠS

*Můj pán, jenž má vás rád stejně jak vy jeho,
za posla zvolil mě, starce nehodného,
bych pozdrav vyřídil vám co kumpánovi.*

Bá. U všech čertů, Broudier vás posílá. Mluvte jasně.

ŠS

*At' Benin, řekl pán, at' se zavčas doví,
proč že jsem nepřijel, jak se tu mám bídě...*

Bn. On nepřijede. To zvíře! Řekněte to! No tak to řekněte! Z těch vašich žvástů jsem se zpotil, že budu mít celou košili promočenou.

ŠS

...snad to pochopí a přijme to klidně.

Bn. Nepřijede! Ech, ten sprost'ák! Ten zbabělý puntíčkář! Ten vyděrač! Vždyt' to všechno bylo rozhodnuto, přislíbeno, odpřísaáno! Běžte mu vyřídít, že se mi hnusí, že si ho v duchu přirovnávám k čističům stok, k rot'ákovi odněkud z Korsiky, k maestru Puccinimu. Ano neopomen'te mu zdělit, že si ho bezvýhradně připodobňuji k maestru Puccinimu. A dodejte, že umře-li brzy, jak bych si přál, postarám se, aby mu dali do rakve Umění verše od Augusta Dorchaina, aby se podpořil a urychlil rozklad.

ŠS

*Dostal jsem spěšný vzkaz, že prý nenadálá
zákeřná horečka na lože mi sklála
V Neversu Prospera, víš, mého prastrýce,
který má v majetku nemalé tisíce.
V obavě, že se snad rozloučí s žitím
dříve, než pozná, jak velmi s ním já cítím,
letím do Neversu, ženu se jak blázen.
A jak osudem hanebně jsem zrazen.
Sotva mě Prosper zhlédl, rázem je zdrav a čil.
Snad chápeš, jak případ tento mě roztrpčil.
náš plán však trvá dál i v tom čase trapném,
pedály čekají až do nich šlápnem.
V půlnoci v Ambertu před radnicí čekám,
šátkem ti mávám a hluboko ti smekám.*

(ukloní se)

Bn. Co to znamená. Posílá vás Broudier?

ŠS Ano.

Bn. Proč nepřišel sám?

ŠS Je přece v Neversu.

Bn. Bez legrace? A co strýček Prosper?

ŠS Děkuju, už se mu daří líp, ale byl těžce nemocen.

Bn. Děláte si ze mně legraci?

ŠS Ne.

Bn. Hm. Je-li Broudier v Neversu, jak vás mohl dnes ráno vyslat sem?

ŠS Jsem metař, pane, a veřejný posluha. Ale o to nejde. Jsem telepat.

Bn. Telepat?

ŠS Ano. Přijímám a vysílám myšlenky na dálku. Pan Broudier je mým předplatitelem.

Bn. Vida.

ŠS Nevers není daleko. Ale foukal jihovýchodní vítr, který telepatické vlny ruší.

Bn. Aha.

ŠS Mé poslání je skončeno.

Bn. Tak...vám děkuji.

ŠS Ještě něco. Musím vám říci, že se naprosto mýlíte v příčinách války 1870.

Bn. Já?

ŠS Stejně jako všichni ostatní. Tou příčinou jsem totiž já.

Bn. Však jsem si to myslel.

(stařík se odšourá)

Není pochyb, že ty verše nadiktoval Broudier. Je to sice žvanil, ale některé věci jsou mezi námi posvátné - čundr s kumpánem, čundr tak obrovský, který je navíc čestnou záležitostí - ne, s tím si Broudier nezahrává. Kašle na mě, pokud jde o formu, ale obsah bere vážně. To znamená, že o půlnoci bude v Ambertu. Strýc Prosper patří nejspíš do říše bájí, ale co na tom? Nuže, na cestu.

(odejde i s kolem ze scény. Tma. Po chvíli na scénu vyjdou Benin a Broudier, vedouce kola.)

Bá. Staroušku, já jsem ti šťasten. Všechno je tak báječné. Miluju tyhle stroje. Prodlužují naše údy a rozmnožují naši sílu. Jak tiše běží, jak věrné je jejich místo. Ticho, které má především úctu.

Br. Já jsem také šťasten. Cítím, že jsme mocní. Kde jsou naše hranice? Určitě velmi daleko. Nikdy jsem si nedovedl představit, že je země kulatá tak jasně, jako dnes večer. Úplně kulatá, úplně čerstvá. Je jako zahrada v noci, v níž se procházejí dva mudrci. Všechno ostatní někde končí, koule však nemá konce. Obzor před tebou je nevyčerpatelný. Cítíš to?

Myslím na obchodníka s obrazy, který se mi jednou přiznal: 20% na nějakém Rembrandtovi, to mě nezajímá. Myslím na kritika, který řekl: Sarah Bernhardtová tím, že zahrála Hamleta, učinila jej větším. Myslím na vikáře od Sv. Ludvíka v Antinu, který prohlásil: Renan pyká ve věčných mukách za smělé rouhačství svých myšlenek. A teď najednou se mi zdá, že už na světě nejsou žádní obchodníci, žádní kejklíři a žádní udavači. Svět je čistounký jako vykoupaný pes.

Bá. Když jsem byl malý, představoval jsem si vždycky sám sebe, jak jedu na koni lesem a vedle mně můj nejlepší přítel.

(Ticho - zámka)

Br. A vůbec, co to máš v tom ranci za sedlem ?

Bá. Prádlo.

Br. To ti musí překážet, ne?

Bá. NE.

Br. To je podezřelé.

Bá. Ty, Broudiere, vylož mi ten svůj plán. Hodláš na Ambert, či na Issoire udeřiti?

Br. Nic ti neřeknu, dokud tu nebudeme všichni. Schůzku máme až o půlnoci. Tam promluví.

Bá. Načrtni mi to jen tak obecně. Vyložím ti svůj, není tak špatný.

Br. Nic ti neřeknu.

(ticho, příprava na zpěv)

*Světe podobný hmoždíři,
jenž o pouti hřímá ve vsi,
jsme v tobě napěchováni,
Broudier jako ledek
a Bénin jako síra.
Slunce zapálí doutnák,
i vybuchneme sakramentsky.
Vjíždím do noci jako vlak do tunelu.
Parostroj dýmá k nebi
a první vagony již pod klenbou duní.
Vjíždím do noci jako vlak do tunelu
a všichni cestující již stojí u oken.
Ten vítr. Přímá cesta před námi.
Můj dech padá k zemi a zapaluje trávu.*

(umlknou. chvíle ticha.)

Br. Nikdy jsem neměl tak vítězoslavný pocit, že jsem věčný.

Bá. Vzpomínáš na ty chvíle, kdy jsme poznávali, jak k takovému pocitu každý z nás potřebuje druhého?

Br. Máš pravdu. Kdybych byl sám, nebylo by to ono. Když jsi tu, je to pro mě důležitá záruka. Nikdo neví, co to je kumpánství. Sám bych nikdy nedospěl k takové jistotě jako teď. Bojím se smrti. Ale teď jsem klidný. My dva tady a teď - to mě uklidňuje. Kdyby nebylo nic než to, přece bych svůj život nepovažoval za bezcílý, ani za pomíjivý. V jiných dnech se bojím hodiny vstávání, hodiny večere, hodiny usínání jako řady uzlů, čím dál víc utažených. Celý den je do nich zavázán. Ale takový den jako je dnešní nekončí, nezapadá do noci. Ten nezapadá do noci.

(ozve se flauta rákosová- předehra k Parsifalu. Hudba sílí, slyšet kročeje a drnčení kola.

Vchází Lesueur)

Lesueure! (vítání)

Bá. Kam jdeš, Lesueure?

Le. Hledám průčelí ambertské radnice.

Bá. My také. Máš nějaký plán, můj milý Lesueure?

Le. Mám.

Br. Bánine, už jsi s tím otravný. Lesueur, ani ty, ani já o svých plánech nebudeme mluvit dříve než o půlnoci.

Bá. Mohu se přesto zeptat, cos to hrál za melodii?

Le. Hrál jsem předeheru k Parsifalu. Kde je tedy střed průčelí ambertské radnice?

(ticho)

Bá. Ambertská radnice je radnice, jejíž průčelí je všude, avšak střed průčelí nikde.

Le. Co uděláme?

Bá. Musíme ji obejít. Existuje-li bod zvaný střed průčelí ambertské radnice, tímto způsobem k němu nevyhnutelně dorazíme. A pokud, jak se domnívám, ve skutečnosti neexistuje, obejdeme ji celou.

Le. Ve kterém směru půjdeme?

Bá. Ve směru hodinových ručiček.

(odejdou po směru hodinových ručiček.)

Hu. *(vejde)* Kde je průčelí nevím, ale stačí ji obejít a jistě je najdu. *(odejde)*

(přichází Omer s Lamendinem)

Om. Tady je radnice. Nespěchali jsme, nikoho jsme se neptali, a přesto přicházíme včas, jako zatmění.

La. Tady je nějaké podloubí. To je originelní. Průčelí bude na druhé straně..... Neslyšíš kroky?

Om. To budou počestní ambertští občané. Jindy chodí spát v devět, ale o sobotě se rozšoupnou.

(odejdou, zjeví se Huchon)

Hu. Ta radnice je třikrát větší než Panthéon. Nečekal bych tady takovou obecní nádheru.

(pomalu zhasíná světlo, radostná zvolání ze tmy)

(rozsvítí se, Huchon se ujímá slova)

Hu. Pánové, podle mých hodin je jedna hodina s půlnoci. Výkladem plánů a diskusí jsme strávili přesně padesát minut. Měli bychom to ukončit. Někdo by měl ještě obejít radnici a podívat se, zda nepřijel Martin.

Om. Žertuješ? Martin, který čtyřikrát nestihl připoj a třikrát si spletl trať, teď sedí v poloosobáku

z Barcelonetty do Gapu, otírá okno a nervosně vyhlíží.

Hu. No dobře, ale na něčem se musíme dohodnout. Navrhuji, abychom hlasovali o třech nejlepších návrzích.

La. To je zbytečné, alespoň ve dvou případech. Lesueur a Benin už podnikli jisté přípravy, což jim dává přednostní právo. Ostatně mi jejich nápady připadají nejlákavější.

Hu. Dobře. Tak ať se hlasuje o třetím návrhu. Kdo je pro Broudierův návrh? Čtyři. Tím je to jasné. Broudierův návrh je přijat. Teď nám dejte přesné informace o místě, čase a provedení svých akcí. Jakou potřebujete pomoc, jaký kompars?

Bn. Já budu účinkovat v době velké mše ve zdejší katedrále

Le. Já účinkuju v pět odpoledne v Issoiru. Ale musím vyjet časně ráno a potřebuju doprovod.

Br. Já začnu jednat nejpozději za hodinu, žádám o malý doprovod.

La. Nikdy nás nebude dost. Kdyby tu tak byl Martin.

Hu. Žádné zbytečné vzdychání, postupujme podle pořadí. Zabývejme se nejprve Broudierem.

Br. Dobrá, za dvě minuty to vyřídíme všechno. Martin není tam co si myslíte. Nesedí v poloosobáku mezi Barcelonettou a Gapem, ale je v Ambertu, v hotelu Francie, sto metrů odsud

Om. Taháš nás za nos?

Br. Martin nerad chodí spát pozdě a bez jeho názoru je možné se v diskusi obejít. Dle naší domluvy přijel do Ambertu v devět večer a šel si neprodleně lehnout. Je to člověk přesný a vždy si ví rady. Nesmějte se. Nezmeškal vlak a našel hotel, neztratil balík, který jsem mu svěřil.

Bn. Co je v tom balíku?

Br. Dva hedvábné sklapovací cylindry, dva redingotové obleky, stužka rytíře čestné legie a důstojnická rozeta... Souhlasí Omer a Lamendin s tím, že mi pomohou při plnění mého poslání?

Om. Ale, ano.

La. S radostí.

Br. Jejich vzhled, postava i fyziognomie vyhovují mým záměrům. Jste připraveni, pánové? Půjdeme tedy do hotelu Francie. Obléknete si redingoty a já vám udělím řád čestné legie. Co se mne týká, zůstanu v saku, jak se na ministra sluší, vyznamenání nebudu mít žádná. Martin v nenápadném šedém obleku a v buřince bude představovat osobu mého tajemníka.

Hu. Všechno je to vymyšleno skvěle. Ale co my ostatní zatím?

Bn. My ostatní budeme pokračovat ve studiu mého a Lesueurova plánu. Potom se půjdeme nadýchat čerstvého vzduchu a budeme se potulovat kolem kasáren. V nočním tichu budeme slídit po ozvěně jejich slavného činu. Budeme ho pozorovat zvenčí, ohmatávat jeho objem, hladit jeho obrovitost, poslouchat, jak dopadá na spící Ambert.

Br. Kde se potom sejdeme?

Bn. V hotelu.

Br. Dobrá. Omere, Lamendine, jsme připraveni?

Om, La. Ano.

Om. La. Br.. Nashledanou pánové.

KONEC 2. DĚJSTVÍ

TŘETÍ DĚJSTVÍ

(Br., La., Om. a Ma. vycházejí na scénu v převlecích. Broudier kouří. Na okraji scény přechází vojcl.)

Br. Strážný. Okamžitě mi dojděte pro velitele praporů. Počkám na něj zde. Jen žádný hluk, žádné vytrubování. Přeji si co největší ticho. My se zatím projdeme po dvoře. *(strážný odbíhá; poodcházejí)*

Přátelé, já se bavím jako kotě. To je radost. Viděli jste toho seržanta? Takoví jako on se mě kdysi dost nahonili. Vítám vás, rozkoše pomsty.

Om. Moc křičíš.

Br. No a? Nanejvýš si budou myslet, že se vztekám a podělaj se strachy.

(je slyšet hlasy a kroky)

To bude major Oudová.

La. Cože?

Br. Jmenuje se Oudová. Našel jsem si to ve vojenské ročence. Já za to nemůžu.

(Oudová se zastaví kus od nich a salutuje)

Oudová : Pane ministře... snažila jsem se doběhnout co nejdřív, hned jak jsem se dověděla, že jste zde...totiž... nespala jsem... byla jsem vzhůru... bděla jsem... studuji balistiku...

Br. Major Oudová, nemýlím-li se?

Oud. Ano, pane ministře.

Br. Těší mě, dámo. To je pan generální ředitel Chambeau Burtin (Lamendin), major de Saint-Brix (Omer) a pan Martin, můj tajemník.

(Pomalou se procházejí po dvoře)

Tyto domečky, to jsou splachovací záchody, že?

Oud. Ano, pane ministře, noční splachovací záchody. Je k nim krytý přístup.

Br. To je dobře zařízeno. Rád bych se na jeden z nich podíval.

(vleze do kadibudky a chvíli tam štrachá)

Není to tak špinavé. Splachování funguje?

Oud. Ovšemže.

Br. Žumpy vybíráte jednou měsíčně?

Oud. Jednou týdně, pane ministře.

Br. Všiml jsem si, že vojáci trpí průjmem.

Oud. To jsou právě ti, kteří používají noční záchody. Dovolují si prohlásit, že na denních záchodech je soudržnost hmot vcelku velmi dobrá.

(pauza)

Br. Bohužel již mi nezbývá čas, abych navštívil i kuchyni a marodku. Něco důležitějšího totiž vyžaduje mou pozornost a vaši horlivost. Spoléhám zároveň na vaši naprostou mlčenlivost. Cvičení, které se bude konat, jistě nezůstane obyvatelstvem nepovšimnuto. Jelikož se však dotýká některých závažných otázek vnitřní politiky, je třeba, aby jeho pravá povaha zůstala utajena. Je zejména nutno vhodně vyvrátit veškeré zprávy v místním tisku o ministerské návštěvě. Dovolují vám proto říci, že vás překvapila inspekce a nařídila noční cvičení.

Oud. To je přeci samozřejmé, pane ministře.

Br. To jsem rád. Přístupme tedy k věci. Martine, podejte mi aktovku.

(vytáhne obálku a rozlomí pečeti)

Zde je námět cvičení, jemuž jsem byl pověřen přihlížet a jehož provedení laskavě zajistíte:

Během noci se skupině spiklenců podařilo zmocnit se podprefektury, radnice a zatknout starostu v jeho bytě. Pokoušejí se rovněž obsadit poštu a nádraží, kde však narážejí na odpor zaměstnanců. Velitel pluku vyhlašuje okamžitý poplach.

Bude vydáno cvičné střelivo. Padesát mužů, označených páskou, bude představovat spiklence. Pokud jde o provedení, je vaší iniciativě ponecháno volné pole. Záleží jen na výsledcích. Nemusím snad zdůrazňovat slova rázně a rychle, ani opakovat nárok na maximální utajení. Proto dejte podřízeným jen nezbytné minimum informací.

Mám na hodinkách dvě hodiny a čtyřicet minut. Svítá asi v půl páté. Rád bych, aby do té doby bylo vše skončeno.

(tma, odejdou)

(po chvíli vychází na scénu Bá., Hu., Les. a s jiskrou v oku pozorují situaci)

Hu. Ambert je neskutečnější než hřbitov, obtěžkat ho nějakou událostí se nám nepodaří, pohledte na ten spánek. Nikdy jsem nepřipouštěl, že je možné stořit něco z ničeho. Nic se nestane, nic se nemůže stát. Vždyť ani kanalizaci tu nemají.

Be. Ale mají tu strážníka.

Hu. To je sám satan, vládce protinožců bytí. Je vládcem toho, co není, střeží nicotu. Ve skutečnosti je strážcem pokoje města Ambertu.

(do sálu vbíhají vojáci, ozývají se výstřely)

Bá. Tak se mu to přece jen povedlo. Já jsem šťastný jako snad ještě nikdy v životě.

Hu. Broudier je velký muž, já to vždycky říkal.

Le. Tohle byl revolver.

Bá. Je to jako odhodit nedopalek a zapálit les.

Le. Co asi dělá Broudier?

Hu. Jak ho znám, střídavě si mne ruce a hladí si knírek. Očichává ten rámus a chrochtá uspokojením.

Bá. Vidiš, Huchone, a ty jsi nevěřil, že Ambert existuje. Existuje, příteli, pohnul se, je živý. Broudier ho stvořil.

Le. Pojdme se radši schovat, ať nás tu nikdo nevidí.

T M A

(katedrála, nasvícená postava pátera)

Páter . Drazí věřící...dnes nebudu mít to potěšení pokračovat s vámi v nedělních besedách... dnes vám bude dáno poslechnout si hlas výmluvnější a oprávněnější než je můj. Připravte se na milé překvapení. Páter Lathuille, o němž jsme se ještě včera domnívali, že prodlévá v Římě, se k nám dnes ráno dostavil a projevil přání ujmout se slova při velké mši, aby v naše duše rozhodil trochu dobrého zrna, jež čerpal plnými hrstmi v klíně Pia X. Byli bychom si přáli shromáždit všechny naše věřící, avšak čas pátera Lathuilla je příliš drahocenný, než abychom pomýšleli na to požádat ho o odklad.

Drazí věřící, čtu vám netrpělivost z očí. To, čeho se vám nyní dostane, je sám hlas nástupce svatého Petra, nejniternější naučení nejvyššího pontifika, jeho nejdražší, a dokonce bych řekl, že

nejtajnější myšlenky. Jsem si jist, že se ukážete hodni cti, které se vám takto dostalo.

(odchází, přichází Bénin v mnišském rouše. Dává si na čas. Mezitím se v publiku rozmísťují páry - agenti. V průběhu kázání se rozdovádí)

Bánin : Drazí v Kristu. Pán Ježíš kdysi řekl: kdo máš uši k slyšení, slyš. Tajemná to slova. Známe příkázání boží výtečně do písmene; kdo však o sobě může říct, že jim doslova a beze zbytku rozumí. To, čeho si nejvíce vážím na svém pobytu v Římě, je těsný a trvalý styk s živým myšlením církve. Tam jsem poznal, jak se mylí ti, kdo katolické víře vytýkají, že zahnívá v nehybnosti a že zkameněle setrvává při stejných praktikách a pojetích.

Přiznávám, že se tak může zdát při pohledu na některé věřící, kteří dbají více o formální plnění božích příkázání, než o jejich vnitřní pochopení. Tento nešvar bují zejména na našem francouzském venkově, kde nebezpečně omezuje to, co nazvu koloběhem pravdy a tepem života. Dokonce se zdá, milí věřící, že se křesťanské myšlení jako hypnotisováno upíná k jistým bodům morálky, neřku-li k mravním skrupulím, pro které je zanedbáváno mnohem rozsáhlejší duchovní pole.

Budme přesní. Narozdíl od většiny jiných náboženství učinilo novodobé katolictví z NEČISTOTY základní hřích a z ČISTOTY nejnebeštější ctnost. Ta se těší nebývalé úctě, a ze zkušenosti mohou říci, že mnoho panen ve zralém věku si odpouští zanedbávání milosrdenství ve prospěch nedotčenosti svého těla.

Došlo to tak daleko, že i nejnevinnější výlevy, jimiž se projevuje přitažlivost jednoho těla k druhému, jsou zavrhovány. A nejen to, i samo manželství se stalo podezřelým. Tato bohem posvěcená svátost bývá považována za východisko z nouze a povinnosti, za ventil lidské chlípnosti. Horliví pastýři duší dosahují u povolných kajícnic přímo toho, že se zlou vůlí znechucují svým manželům. Tyto nešťastnice se domnívají, že posvěcují svá lože vypudivši z něj obřad, k němuž byly stvořeny.

Fanatikové čistoty totiž rádi připisují své myšlenky na účet Boží, milí věřící. Tito nepřátelé plodnosti lásky a života se odvolávají na boha patriarchů, na boha, který nadiktoval Píseň písní, nejhoroucnější zpěv, který kdy zazněl, zpěv, který by zrtil jejich hugenotskou stydlivost, kdybych ho přednesl z této kazatelny. Odvolávají se na Krista, shovívavého přítele hříšnice Magdalény, na Krista, který shrnul své učení do dvou příkázání: milujte se ve spolek a rostte a množte se.

Ach, moji drazí věřící, jako bych dosud slyšel Jeho Svatost Pia X., jako bych dosud slyšel toho robustního benátčana, jak v kypícím hněvu pozvedá svůj hlas proti těm, kteří jsou posedlí zdrženlivostí, jako bych ho slyšel volat: Per bacco, son fuor di me dalla stizza quando vedo costoro castrati. Jsem bez sebe, řekl mi, když vidím, kam je unáší jejich nerozumná horlivost. Odcizí nám všechny ty, jimž se dostalo statného těla a plnokrevnosti, všechny ty, kdo zaslouží být nazýváni muži a ženami. Ve vojsku církve budou už jen samé stařeny, skrčci, nemohoucníci a hniličky.

Ano, drazí věřící, je čas vystoupit proti této falešné morálce, v níž větřím úmysl Satanův. Neboť fecit cui prodest - kdo jiný než Satan má zájem na tom, aby zmařil záměry a znevažoval dílo Boží? Bůh stvořil muže a ženu, obdařil je potřebnými ústrojími, instinktivní touhou je používat a schopností čerpat z toho rozkoš. Znamená to, že přizpůsobil prostředky významu cíle a nešetřil ničím pro dosažení kýženého úspěchu.

Napomáhejme mu, drazí věřící. Kdybychom váhali kráčet cestou Pána, bylo by to omluvitelné tím méně, že se zde povinnost pojí s rozkoší. Jen ať mi žádná manželka nepřijde a neříká: "Důstojnosti, co se mne týká, mám dobrou vůli, ale můj manžel neprojevuje žádnou horlivost a zdá se, že na své povinnosti dočista zapomněl." Odpověděl bych jí totéž, co odpovídám ženám, které si mi stěžují na náboženskou lhostejnost svých manželů: "Či je to vina? Což není pomoc ve vašich rukou?" Řekl bych jí: "A co vaše povinnosti, ty jste splnila? Dovolují si myslet, že příčinou ochablosti vašeho chotě není náročná práce ani mdlá strava. Ale využila jste všech zdrojů, které máte k dispozici? Chopila jste se každé příležitosti, abyste v jeho duši vyvolala myšlenku na povinnost? Jisté pohledy, jisté výrazy obličeje, jisté postoje mají nejbližší vliv. Také méně přísný oděv prozrazující postavu dovede pobízet a rozehřívát obraznost. A když vás noc sblíží v těsné důvěrnosti lože, když vaše krása nemá jinou záštitu než lehký závoj, když se vzdává všem nahodilým dotekům, všem smělostem hmatu, což jistě zpola bezděčné pohyby, jistá sotva uvědomělá gesta neotevřou cestu plodivým důvěrnostem? Styděla byste se vzít do ruky (*malá pauza*) iniciativu, kterou vám příroda sice nesvěřila, ale kterou by bylo hříchem nechat spát příliš dlouho?" A ať mi žádný manžel neříká: "Důstojnosti, horlivost mě šírá, ale žena mi staví do cesty nepřekonatelný chlad, není-li to dokonce špatně skrývaný odpor." Odpověděl bych mu ještě ostřeji: Bůh, zvolal bych, vám svěřil pole. Nezůstalo-li ladem úplně, neliší se příliš od úhoru. Ledabylé, povrchní obdělávání, nedoplňované dalšími pracemi, nemohlo přinést žádnou větší úrodu. Na co si stěžujete? Odpovíte mi, že půda je nevděčná? Připouštím, ale to Bůh chtěl, abyste si získal dvojnásobnou zásluhu. A vy jste jej zklamal. Nepovídejte mi nic o nepřekonatelném chladu. Viděl jste už někdy, jak si dítě uplácává sněhovou kouli? Vezme ji, hněte ji a mačká, střídavě po ní přejíždí prsty a vtiskuje je do ní, dává si ji k ústům, hladí ji svým jazzykem. Sníh pozvolna taje a pokrývá se kapičkami. A vy že byste byl méně dovedný? Vy že byste neměl tolik trpělivosti? A nyní se obrátím k dívkám, které dosáhly zralého věku ve stavu svobodném. A řeknu jim: Skoncujte s pochmurným panenstvím, které u vás dosud převažuje. Nedoufejte v milost od Boha, jemuž tak otevřeně haníte, co stvořil. Anebo změňte své chování co nejdřív. Pro některé z vás už je nepochybně pozdě. Který muž by byl tak marnotratný, aby házel na hromadu suchých větví semeno, po němž volá tolik vlhké, kypré půdy? Ty ostatní však nesmějí ztrácet ani okamžik. Ať nenechají uplynout tento rok, aniž se vynasnaží povznést se k životu vpravdě křesťanskému. A nyní se obracím k mladým lidem, k hochům a dívkám. Nakláhavě je požádám, aby v žádném případě příliš neotáleli s vážnou zkouškou svého pozemského poslání. Jsou povinni nejen si zabezpečit vlastní spásu, ale i napravit množství chyb svých předchůdců. Dívky, bojte se ponížení života v celibátu, kdy nedojdete naplnění. Napomáhejte záměrům božím. Chci věřit, že všechny toužíte v hloubi duše po posvátné ekstasi lože. Nepřipusťte, aby vám v tomto poslání někdo bránil. Jestliže se některé zaslepené duše ve vašem okolí stavějí proti spojení, které vy považujete za rozumné, připojte k svým modlitbám výmluvnost skutků. Bůh vám nebude mít za zlé, když si jeho požehnání zajistíte předem. Vy, mladí muži, pamatujte, že Bůh vám svěřil onu iniciativu, o níž jsem se zmínil před chvílí. Tak jako Mojžíš nosíte s sebou zázračnou hůl, jež dává tryskat vodě ze skály. Ukažte, že si této výsady vážíte, jak zasluhuje. Ó, mladí mužové, byl bych rád, kdyby se váš zápal nedokázal udržet na uzdě! Rád bych, abyste pohrdli lichou přetvářkou a vzali si Boha za svědka své nedočkavosti přímo v jeho domě. Ó, bratří, najdeme v sobě dost odvahy, abychom oživilí prosté zanícení prvních křesťanů? Najdeme vroucnost jejich hodů

lásky, kdy všichni členové obce, vzdálení od chladných zvráceností doby, kdy muži i ženy, hoši i dívky, ovládnuti nesmírnou láskou, uchvácení Duchem, vrhali se jeden druhému do náruče a splývali spolu v polibcích...?

(Hu., Br., Om. atakují tři sedící ženy svých srdcí, s chtitěm v pazourácích. Tisknou jim hrud' a zmocňují se jejich úst. - tj. akce v publiku. Agenti tamtéž totéž. +plení spodní prádlo přistavených panen... /DOMLUVIT/ Případní chtiví diváci se spojují s divačkami tamtéž taktéž.)

ZKAZA PISSOIRU.

St - starosta Pissoiru

Nst - náměstek starosty Pissoiru

St. Milý Dumazere, jak to, že jste se opozdil v tento veliký den? Konečně tedy nadešel ten slavný den, ve kterém město poprvé ozdobil zlatistá socha Vercingetorixe, a vy nikde..

Nst. Omlouvám se, pane starosto..., ale zpozdil jsem se jen proto, že jsem byl obhlédnout náměstí, onu šťastnou půdu, která ponese památník Velikého Gala.

St. Nikdy bych si nepomyslel, že se dočkám odhalení této monumentální jezdecké sochy.

Dumazere, vzpomínáte si, jak jsem před 15 lety, mladý muž v obecním zastupitelstvu, jak jsem inicioval vytyčení Vercingetorixe ve městě?

Nst. Ne, pane starosto. Ještě jsem tehdy do města nepřibyl.

St. Jistě, máte pravdu. Táhlo se to tenkrát dlouho. První národní sbírka, uspořádaná před 7 lety, nevynesla víc než osmdesát F. Za tuto částku jsme dali zřídit na nám. Sv. Voršily skromný násep. O rok později následovala sbírka krajská. Nadšení obyvatel bylo tehdy takové, že se sebralo bezmála 830 F. Za tuto sumu dal výbor zbudovat na náspu žulový sokl. A na sokl pak, díky štěstěně, přibyl olbřímí bronzový kůň z bouračky Průmyslového paláce. Chyběl už jen Vercingetorix. A tu, na samém začátku srpna, se ozval mladý pařížský sochař, vášnivý obdivovatel arvernského hrdiny, a nabídl se, že pomník dokončí, a dá konečně koni jezdece, který ho bude hoden. Honorář nežádá.

Nst. To jsou věci všeobecně známé, pane.

St. Ach, promiňte, milý Dumazere. Lze vůbec utišit tlukot srdce a rozehnat obluzení mysli v tento slavný den? Zapomněl jsem. A vůbec, je již Vercingetorix připraven k odhalení mou osobou?

Nst. Jistě, pane, náměstí již zdobí podivná konstrukce potažená plátnem. Dnes ráno ji přivezli dělníci.

/náměstí. Shluk občanů, v hledišti kumpánstvo krom Lesueura, na scéně praktikábl potažený látkou, pod ním pak zlatý Le v rouše Adamově+kůň+brašna s papírovými koulema. Před praktikáblem starosta,/

Str. Zde jsi, Vercingetorixi. */praktikábl bere za své dolů/*

Od nynějška bude tvá vznešená podoba vévodit našemu náměstí. Budeš shlížet laskavým okem na naši práci a na náš boj. S výše svého oře nás povedeš k vítězným zápasům. Ach, jako bych slyšel výzvy, s nimiž se k nám obracíš, a rady, které nám udělíš. Jako bych slyšel tvůj drsný hlas. Říkáš nám: Děti Auvergne. Moje děti. Strádal jsem, trpěl jsem, zemřel jsem za svobodu, za práva lidu. Svým potem, svou krví jsem upevnil základy demokracie. Já....

(socha Verc. se dává do pohybu..)

Vercingetx. To není pravda.....To jsem nikdy neřikal. A především ti zakazuju, abys mi tykal. Ty tvoje kecy nemusíš roztahovat tady přede mnou. Ty jeden teplouši. Ty zelná hlávko.Ty utahanino. Je mi z tebe na blití. Koukej mazat. Ztrať se, povidám. Dělej.

(při těch slovech hrabe v mošnu na rameni a pap.koulí atakuje starostu)

(k publiku) A co vy ostatní? Co na mě tak čumíte? Že nemám redingot a cylindr jako troubu od kamen? Vy hromado opuchlin. Čekáte, až vám odlepím zadky od židlí?

KONEC 3. DĚJSTVÍ.

4. DĚJSTVÍ - HOSTINA

(kompáni sedí za stolem, popíjejí a hlučí)

Bá. *(zvedne se se sklenicí)* Ticho, pánové, prosím o ticho.

Hu. Už zase k nám chceš promlouvat?

Le. Ještě jsme ti nezapomněli, jak jsi ztratil ty tři láhve vína.

Bá. Přátelé! Toto všechno nemůže a nesmí skončit hanebným mlčením. Nebudu mluvit dlouho, poněvadž jsem ožralý, ale víte stejně jako já, že někdo to vyslovit musí.

Nebudu vysvětlovat věci, které jsou vám zřejmé. Je však nezbytné je uvést a pojmenovat, aby vydaly svědectví. Nebudu připomínat příklady dovednosti a hrdinství, které by pro jiné než jste vy byly důvodem k vítězoslávě. Dopřejme si malé zamrazení z pocitu bezpečí, pánové. V tuto chvíli bychom mohli všichni sedět ve vězení a lovit z misek zrčka hrachu. Není tomu víc než osm dní, co Ambert a Issoire duněly pod vašimi údery. Je tomu osm dní, co jste podkopali základy morálky a společnosti celého kraje Puy-de-Dome. A zatímco vaše oběti ještě sedí na zadku a marně hledají stín ruky, která je srazila, vy hodujete v cévenneském lese! Což neslyšíte třicet mil odtud, za tlumítkem lesů a hor, nářek generálů, biskupů a korporací? Ale jistě, slyšíte, a vašim hodům to dodává víc pikantnosti než nejvzácnější koření.

Chválím ve vás sílu tvořivou a ničivou, jež vás staví na roveň největším mužům, kteří budovali a božili říše! Stvořili jste Ambert, zničili jste Issoire. To je pravda, ničím nezkalený fakt. Ale to není to hlavní. Vy, pánové, jste znovunastolili Ryzí čin; Ryzí čin, jaký tu nebyl od stvoření světa. Všude nezřízeně vládla činnost, jeho zparchantělá dcera. Vy jste mu vrátili vládu. Alexendr, Attila, Napoleon i jiní se o něj pokoušeli, ale nedůsledně, bez uvědomění a snad i bez schopností.

Budiž vám , pánové, chvála za to, že jste uprostřed všeobecného zmatku a nesmyslu navrátili světu jasný pohled a optimismus. Drze jste se kochali jistými skutečnostmi. Z toho, co je v očích lidí vážné a svaté, jste si vyřezali figurky na hraní. Bez jediného důvodu jste stanovili vztahy mezi věcmi, jaké se vám zamlouvaly. Dali jste přírodě své zákony, a jak prozatímni!

Ryzí čin! Ryzí libovůle! Jste nejsvobodnější ze všech! Nepodřídili jste se nikomu a ničemu, ani sami sobě! A přece je osud s vašimi rozmary v tajuplné shodě. Má m snad připomínat proroctví mého náměsíčníka s bronzovými nohama?

Kde najít ekvivalent toho, čím jste vy? Kde je tu jaký bůh, který by s vámi mohl soupeřit? Pijte a smějte se v pokoji. Nikdo vám neupírá právo vládnout.

Neptejte se mě: "Co zítra?" Kdo myslí na budoucnost, nežije plně. Jsem dalek toho, předpokládat něco tak urážlivého. Existuje snad pro boha jiná věčnost než ta, která nemá žádného trvání?

Zdravím tě tedy, jediný bože, tvými sedmi jmény: Omere, Lamendine, Broudiere, Martine, Huchone, Lesueure a Bénine.

A zvedám pohár...

(tma; z ní se ozývá pád, údery židli, řinkot skla, výkřiky: Co děláš, pitomče?, Celýhos' mě polil atd. Posléze smích.)

hoTOVo, 2. XI. 1996, Mallickau an der Nezschiarka

10:52

konec prvního vypuštění 12:51, 2.XI. t.r.

konec druhého přepisu + jiných úprav 23:00,
t.d., t. r. , t. m., Maliquau..